

УДК 372.881.161.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-1-42>

Людмила ГУБА,

orcid.org/0000-0003-3417-0799

кандидат філологічних наук, доцент,
старший викладач кафедри мовної підготовки
Дніпровського державного медичного університету
(Дніпро, Україна) *karabut08@ukr.net*

Катерина ПЕРИНЕЦЬ,

orcid.org/0000-0003-3221-3070

кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри мовної підготовки
Дніпровського державного медичного університету
(Дніпро, Україна) *katrinperinets@gmail.com*

ІНТЕНСИВ-КУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ТЕОРЕТИЧНО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ

У статті обґрунтовано необхідність створення інтенсивного курсу з української мови як іноземної для студентів-медиків англomовної форми навчання. Пропонований посібник покликаний навчити студентів 1-го курсу вирішувати базові комунікативні завдання у повсякденному та професійному спілкуванні. Результатом навчання за цією програмою має стати оволодіння студентами мовою на рівні A1 / A2 та базовими поняттями професійного спілкування. Визначено, що розуміння основних принципів побудови нескладних комунікативних конструкцій забезпечується мінімальним обсягом та максимально спрощеним викладом теоретичного матеріалу.

Запропоновано структуру курсу, що складається з двох частин, кожна з яких містить шість тематичних модулів-уроків, «нульову» тему (засвоєння абетки, графіки і навичок читання) та один урок на повторення та перевірку всіх засвоєних за час навчання навичок. Посібник розрахований на два семестри по 18 тижнів (72–90 годин).

Розроблено модель уроку на тему: «Тіло людини і основні внутрішні органи. Самопочуття» (Іменник. Рід. Однина і множина. Конструкція «У мене є...». Дієслово «болить/болять»), що містить наступні елементи (з конкретними прикладами): перелік навичок, які студент має засвоїти при вивченні теми; вокабуляр уроку; граматичну тему; роботу з текстом; диктант; відпрацювання діалогічного мовлення: читання, заучування і відтворення діалогів, усне спілкування в межах заданої теми із залученням лексики цоденного використання; перелік навичок, якими оволоділи слухачі.

Доведено, що комунікативна спрямованість та практична орієнтованість на базову медичну підготовку, характерні для кожної теми інтенсив-курсу, створюють мотиваційне середовище для досить швидкого та ефективного засвоєння української мови, вдосконалює мовленнєві навички студентів та підвищує рівень їхньої мотивації до навчального процесу.

Ключові слова: інтенсив-курс, українська мова як іноземна, англomовні студенти-медики, діалогічне мовлення.

Liudmyla HUBA,

orcid.org/0000-0003-3417-0799

PhD in Philology, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Language Training
Dnipro State Medical University
(Dnipro, Ukraine) *karabut08@ukr.net*

Kateryna PERYNETS,

orcid.org/0000-0003-3221-3070

PhD in Philology,
Senior Lecturer at the Department of Language Training
Dnipro State Medical University
(Dnipro, Ukraine) *katrinperinets@gmail.com*

INTENSIVE COURSE OF UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE: THEORETICAL AND PRACTICAL PRINCIPLES

The article substantiates the need to create an intensive course in Ukrainian as a foreign language for medical students of the English language form of education. The proposed manual is designed to teach 1st year students to solve

basic communication tasks in everyday and professional communication. Studying under this program will result in students' acquisition of the language at the A1 / A2 levels and mastering basic concepts of professional communication. It is determined that the understanding of the basic principles of construction of simple communicative constructions is provided by a minimal volume and the simplest possible presentation of theoretical material.

The structure of the course is proposed. It consists of 2 parts, each of which contains 6 thematic modules-lessons, a «zero» topic (learning the alphabet, graphics and acquiring reading skills) and 1 lesson for the revision and evaluation of all the skills learned during the training. The manual is designed for two terms of 18 weeks (72–90 hours).

A lesson model was developed on the topic: «The human body and the main internal organs. Well-being» (Noun. Gender. Singular and plural. Construction: I have... . Verb: hurts/hurt), containing the following elements (with specific examples): a list of skills that the student must acquire when learning the topic; vocabulary of the lesson; grammatical topic; work with the text; dictation; practicing dialogical speech: reading, learning and reproducing dialogues, oral communication within a given topic with the involvement of the vocabulary of daily use; a list of skills mastered by the students.

It has been proved that the communicative approach and practical orientation to basic medical training, characteristic for each topic of the intensive course, create a motivational environment for a fast and effective acquisition of the Ukrainian language, improves the speech skills of the students and increases the level of their motivation to the educational process.

Key words: intensive course, Ukrainian as a foreign language, English speaking medical students, dialogical speech.

Постановка проблеми. Проблема вивчення української мови як іноземної набуває гострої актуальності в умовах нинішнього сплеску зацікавленості Україною, її історією і культурою. Сьогоднішні реалії засвідчують, що українська мова для іноземців стала засобом спілкування не тільки на теренах нашої держави, але й у країнах Європи. Така україноцентричність зумовлює інтенсивну роботу методологічного характеру, а саме розробку нових підходів у викладанні УМІ як у дистанційному, так і у традиційному форматі. У зв'язку з цим дослідження та вдосконалення різних методик викладання УМІ відкриває перспективи її розвитку в європейській системі координат.

Аналіз досліджень. Наразі навчально-методична база УМІ активно поповнюється новими посібниками та підручниками, навчальними онлайн-платформами та різноманітними матеріалами в соціальних мережах. У 2020 р. в Україні були видані «Стандартизовані вимоги: рівні володіння українською мовою як іноземною А1 – С2» (Мазурик та ін., 2020), і хоча цей документ не є офіційно затвердженим Державним Стандартом, він, безсумнівно, повинен стати його основою як створений відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти (Ніколаєв, 2003).

Перший підручник УМІ для англомовних студентів побачив світ лише у 1973 р. (Жлуктенко та ін., 1973). З його виданням науковці пов'язують початковий етап становлення лінгводидактики української мови як іноземної, хоча спроби у цьому напрямку датують ще 20-ми рр. ХХ ст. (Туркевич, 2009). Активний період розвитку УМІ починається у 90-ті рр. ХХ ст.: з'являються нові підручники і численні науково-методичні розробки, присвячені різним аспектам викладання цієї дисципліни, засновуються центри вивчення УМІ, серед яких провідну роль відіграють Центр

міжнародної освіти (ЦМО) Інституту післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки Львівського національного університету імені Івана Франка і Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК), проводяться форуми міжнародної освіти і міжнародні науково-практичні семінари тощо.

2000-ні роки знаменують новий етап у розвитку УМІ, зумовлений зокрема й тим, що зростає кількість іноземних студентів українських вишів. У зв'язку з цим навчальні заклади починають відчувати нестачу спеціалізованих навчально-методичних видань, що активізує роботу у цьому напрямку. Публікуються сучасні ґрунтовні підручники з української мови як іноземної, орієнтовані як на професійну підготовку, так і на оволодіння різними рівнями мови. Пропонуються інноваційні підходи до створення підручників, розглядаються концептуальні засади методичних комплексів з УМІ (Соловій, Іванишин, 2015), аналізуються різноманітні принципи викладання УМІ (Зозуля, 2019), розробляються посібники з професійного спілкування (Алексєнко та ін., 2019), опрацьовуються різні моделі методичної системи навчання інофонів (Кушнір, 2020), досліджуються процеси становлення вітчизняної методики підготовки іноземних студентів (Ушакова та ін., 2021) тощо. Не залишаються поза увагою дослідників і окремі питання лінгводидактики, а саме особливості викладання фонетики, лексики, граматики та стилістики (Мацюк, 2007; Тростинська, Копилова, 2018). Але попри велику кількість нових розробок актуальним залишається питання створення навчально-методичних інтенсив-комплексів з УМІ для прискореного вивчення української мови, орієнтованих на англомовних студентів.

Мета статті – розглянути концептуальні засади створення інтенсивного курсу з УМІ для студентів-медиків англомовної форми навчання.

Це зумовлює вирішення таких завдань: обґрунтувати необхідність створення інтенсив-курсу; описати його мету і задачі; розглянути його особливості; розкрити уміння та навички, якими повинні оволодіти слухачі при вивченні курсу; означити його зміст та будову; запропонувати структурну модель одного з уроків.

Виклад основного матеріалу. Сучасний навчальний процес іде шляхом скорочення аудиторних годин на користь засвоєння практичних навичок оволодіння професією. Однак при вивченні нерідної мови подібний підхід призводить до негативних наслідків, які, до того ж, посилюються неов'язковістю оволодіння українською мовою для опанування фаховими дисциплінами при англомовній формі навчання. Ці обставини суттєво ускладнюють ефективне використання створених раніше ґрунтовних посібників. виправлення такого стану речей потребує не тільки професійної майстерності і вмотивованості самого викладача, але й забезпечення навчального процесу підручниками і посібниками, які б враховували ці проблеми. Саме такий підхід ми намагались втілити у нашому інтенсив-курсі.

Пропонований нами курс має на меті навчити студентів вирішувати базові комунікативні завдання у повсякденному та професійному спілкуванні. Його цільовою аудиторією є студенти 1-го курсу, що навчаються англійською мовою на медичних спеціальностях і вивчають мову як початківці. Курс охоплює чітко визначений перелік тем побутового та базового медичного спрямування. Він скерований на розвиток навичок спілкування у повсякденному житті та основних ситуаціях, пов'язаних зі здоров'ям, самопочуттям та медичною допомогою, і покликаний забезпечити адаптацію студентів у чужому мовному середовищі. Результатом навчання має стати оволодіння студентами мовою на рівні А1 (як мінімум) / А2 та базовими поняттями професійного спілкування. Особливістю даного курсу є, по-перше, його комунікативна спрямованість, а по-друге, синтез загальної та спеціалізованої лексики вже на початковому етапі навчання, що дозволяє визначити його як практико-орієнтований. Мінімальний обсяг теоретичного матеріалу забезпечує розуміння основних принципів побудови нескладних комунікативних конструкцій та стає основою для подальшого оволодіння мовою. Завданням курсу є навчити студентів мовної діяльності у межах зазначених тем, необхідних для базового спілкування в іноземному середовищі.

Після закінчення курсу слухачі повинні оволодіти наступними вміннями та навичками:

користуватись лексикою побутового спілкування відповідно до тематичного каталогу курсу; мати загальне уявлення про граматичну систему мови, частини мови та їх основні видозміни, базові синтаксичні конструкції, необхідні для комунікативної компетентності на початковому етапі навчання; читати прості короткі тексти з прозою структурою та розуміти їхню основну думку; підтримувати діалог у простих повсякденних та базових професійних ситуаціях, коротку телефонну бесіду; розуміти структурно прості усні тексти; надати основну інформацію про себе в усному та письмовому вигляді; підтримувати елементарне письмове спілкування через електронну пошту та SMS-повідомлення; висловлювати елементарні комунікативні наміри; пояснити свої основні потреби у надзвичайних ситуаціях; мати необхідні відомості про матеріальну та духовну культуру України, щоб уникнути комунікативних невдач при спілкуванні.

Курс розрахований на два семестри по 18 тижнів (72–90 годин). Середня кількість занять на тиждень складає 2–2,5 (4–5 годин). На кожен тему відводиться 2–3 тижні в залежності від складності теми і рівня групи, що, на наш погляд, оптимально для отримання, засвоєння та закріплення нового лексичного та граматичного матеріалу. В основі курсу лежать принципи комунікативного навчання, спрямованого на створення активних мовних навичок, що дозволяють студенту досягати комунікативних цілей у межах вивчених тем. Навчальний курс призначений для очних занять у групах з викладачем, однак він може бути пристосований для самостійної роботи слухачів поза аудиторією. Тому кожна лексична тема містить словник, а кожна граматична тема викладається максимально спрощено та обов'язково супроводжується коментарем англійською мовою. Такий підхід, на нашу думку, є раціональним, нівелює психологічний бар'єр у спілкуванні та допомагає швидше досягти комунікативної мети висловлювання.

Курс складається з 2-х частин, кожна з яких містить 6 тематичних модулів-уроків та один урок на повторення та перевірку всіх засвоєних за час навчання навичок. Крім того, є так звана «нульова» тема – це освоєння абетки, графіки і навичок читання, на яку в наших умовах можна витратити максимум два тижні. Засвоєння теми має зайняти приблизно 3 тижні (6–7,5 аудиторних занять). Цей часовий відрізок та система постійних повторень на наступних заняттях є найбільш оптимальним для оволодіння мовними навичками та запам'ятовування граматичних конструкцій, необхідних у різноманітних комунікативних

ситуаціях. Методичне забезпечення курсу складає паперовий підручник формату А4 та його онлайн-аналог.

12 лексичних тем-модулів курсу корелюються з відповідним граматичним матеріалом. Модуль 0. «Абетка. Українська фонетика і графіка» (Навчання навичкам читання повинно бути змістовним і базуватись на словах, що становлять вокабуляр наступних уроків. З перших уроків треба вводити в активний словниковий запас базові питальні слова, числа, особові та присвійні займенники). Модуль 1. «Знайомство. Персональна інформація. Формули етикету. Сім'я» (Ознайомлення з основними частинами мови. Загальне уявлення про синтетичну природу української мови. Базові імперативи («читайте! пишіть! покажіть! скажіть! повторіть!»). Особові займенники. Іменник. Рід. Число). Модуль 2. «Тіло людини і основні внутрішні органи. Самопочуття» (Іменник. Рід. Однина і множина. Конструкція «У мене є...» . Дієслово «болить/болять»). Модуль 3. «Сім'я. Друзі. Професії. Медичні професії» (Давальний відмінок особових займенників. Перші прикметники (однина). Знахідний відмінок іменників (однина). Поняття про дієслово. Дієслова зі знахідним відмінком). Модуль 4. «Навчання. Час. Щоденні заняття» (Ознайомлення з часовою системою українських дієслів і дієвідмінами. Теперішній час. Прислівники часу. Числівники.). Модуль 5. «Гроші. Їжа. Купівля продуктів» (Минулий час дієслів. Модальні конструкції. Прикметники (множина). Вказівні займенники «цей, той»). Модуль 6. «Місто. Місцезнаходження» (Місцевий відмінок іменників (однина). Прислівники місця. Майбутній час дієслів). Модуль 7. «Транспорт. Дорожній рух. Вокзали. Аеропорти» (Дієслова руху без префіксів). Модуль 8. «Здоров'я. Лікарня. Аптека» (Слова категорії стану. Давальний відмінок особових займенників у конструкціях «Мені холодно, боляче, добре...»). Модуль 9. «Поведінка у критичних ситуаціях» (Імператив. Дієслова у різних часових формах). Модуль 10. «Дім. Помешкання» (Родовий відмінок іменників). Модуль 11. «Одяг і взуття. Магазили і торгівельні центри» (Родовий і знахідний відмінок однини і множини деяких іменників). Модуль 12. «Дозвілля. Спорт. Традиції. Свята» (Орудний відмінок іменників в однині).

Важливо підкреслити, що структура уроків пропонованого курсу є однотипною. Це робить передбачуваним процес навчання, дисциплінує розумову діяльність і, як результат, полегшує засвоєння нового матеріалу, повторення його при

потребі і використання у спілкуванні. Кожен модуль-урок нашого інтенсиву має так звану «закриту» структуру та містить наступні елементи: 1) перелік навичок, які студент має засвоїти при вивченні теми; 2) вокабуляр уроку; 3) граматичну тему (пояснення на двох мовах і граматична таблиця); 4) текст із завданнями (читання, аналіз граматичних і синтаксичних конструкцій тексту з відпрацюванням у письмових вправах); 5) диктант (на більш пізніх етапах і у просунутих групах – створення коротких письмових повідомлень на задану тему); 6) відпрацювання діалогічного мовлення: читання, заучування і відтворення діалогів, усне спілкування в межах заданої теми із залученням лексики щоденного використання; 7) перелік навичок, які опанували слухачі.

Для ілюстрації принципу організації навчального матеріалу пропонуємо опис моделі уроку з розгорнутими поясненнями кожного його елемента на тему: «Тіло людини і основні внутрішні органи. Самопочуття» (Іменник. Рід. Однина і множина. Конструкція «У мене є...» . Дієслово «болить/болять»).

Навички модулю. Засвоєння назв основних частин тіла і органів; закріплення утворення форм множини від однини у іменників; розрізняння форм чоловічого, жіночого та середнього роду іменників.

Вокабуляр модулю. Лексичний матеріал з теми «Частини тіла людини та внутрішні органи», складність якого залежить від рівня групи. У процесі читання, а потім письма студенти повинні визначити рід іменника і утворити множину від слів, що означають парні частини тіла чи органи (таким чином закріплюються граматичні навички).

Граматична тема. Конструкція «У мене є...». Дієслово «болить/болять».

Студенти повторюють особові займенники у називному відмінку, що є підготовчим етапом до введення конструкції «У мене є...». Зауважимо, що на перших уроках складно пояснити інофонам, чому потрібно використовувати суплетивну форму займенника з прийменником, але таким чином відбувається підготовка їх лінгвістичної свідомості до позитивного сприйняття великої кількості змінюваних форм в українських словах. Введення цієї конструкції відбувається без граматичного коментаря, із зауваженням, що, на відміну від англійських іменників і займенників, українські мають декілька відмінків в залежності від їхньої ролі у реченні, з якими студенти будуть знайомитися поступово. Наступним кроком є запис та опрацювання у вправах форм всіх особових займенників у цій конструкції («У мене /

у тебе / у нього / у неї / у нас / у вас / у них є ...»). Далі пропонується надати усні відповіді на питання: «Що у тебе є?» Спочатку це питальне речення відпрацьовується з викладачем, а вже потім окремо між студентами. Таким чином активізується словниковий запас і поступово долається розмовний бар'єр. Також планується доповнити цю частину уроку ілюстраціями, які допоможуть студентам практикувати розмовні конструкції. У такий спосіб закріплюються не тільки комунікативні моделі, але й навички читання та письма.

Робота з текстом. Після опрацювання лексичного матеріалу студенти читають текст, який супроводжується коментарем викладача. На попередніх уроках вони вже отримали загальні відомості про частини мови, тому невеликий і нескладний текст має активізувати інтуїтивне сприйняття мови, навчити виокремлювати основний зміст комунікативного завдання та розуміти його прагматичну установку.

Приклад тексту «Тіло людини».

Я людина. У мене є голова, торс, руки і ноги. У мене є очі, вуха, ніс, рот, зуби і язик. У мене є груди, спина і живіт. У мене є внутрішні органи: мозок, серце, легені, нирки, печінка, шлунок і кишківник. У мене є кістки, кров і шкіра. Людина – це складний організм.

Перше завдання – це повільне та вдумливе прочитання тексту. Другим завданням є пере-

каз, що спонукає до відпрацювання монологічного мовлення. Такий вид роботи змушує студентів не тільки відповідати на однотипні питання, а й репродукувати хоч і маленький, але цілісний текст. Цей текст бажано переказувати, використовуючи всі форми особових займенників в однині і множині, що дозволяє відпрацювати також утворення множини іменників: «Це Мохаммед. Він людина. У нього є голова і т. д. Ми люди. У нас є голови і т. д.». Ще однією вправою на закріплення форм однини та множини іменників може стати заповнення таблиці «Парна частина тіла / орган та непарна частина тіла / орган», що допоможе скорегувати та краще запам'ятати досить складні лексичні одиниці.

Диктант. Після опрацювання лексичного матеріалу доцільною формою його закріплення вважаємо обов'язковий словарний диктант, що змушує студентів більш ретельно готуватися до занять, а також дозволяє задіяти візуальну, слухову і моторну пам'ять.

Діалогічне мовлення. Цей етап посідає найважливіше місце у програмі курсу, тому що спонукає студентів комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях та розвивати всі види мовленнєвої діяльності. В даному уроці діалоги можуть бути сконструйовані наступним чином (з введенням дієслова «болить/болять»):

1) – У мене болить голова. – А у мене не болить голова! – У мене болять очі. – А у мене не болять очі!	3) – У тебе болить коліно? – Так, у мене болить коліно. – У тебе болять плечі? – Ні, у мене не болять плечі.
2) – У мене болить живіт. – А у мене болить спина. – У мене болять руки. – А у мене болять ноги.	4) – Що у тебе болить? – У мене болить серце. – А що у тебе болить? – У мене нічого не болить!

Як бачимо, варіативність подібних конструкцій дозволяє викладачеві коригувати як лексичні, так і граматичні помилки, підлаштовуватися під рівень студентів та відпрацьовувати матеріал максимально ефективним способом.

Тестові завдання. В сучасній системі освіти тестування є одним з найпоширеніших методів контролю, що дозволяє швидко та ефективно

перевірити знання студентів. Слід зазначити, що сучасні підходи до навчання використовують тести не тільки для перевірки знань, а й для заохочення до процесу навчання. Цьому сприяють використання технологій (завдання у електронних додатках), а також «microlearning» – навчання і тестування невеликими частинами. Приклад таких мікротестів наведений нижче:

A. Напишіть правильну назву частини тіла.

1. _____ болють. 2. _____ болють.
 3. _____ болють. 4. _____ болють.
 5. _____ болять. 6. _____ болять.

B. Вставте пропущені слова.

1. _____ мене є голова, торс, руки і ноги.
 2. У мене _____ очі, вуха, ніс, рот, зуби і язик.
 3. У _____ є внутрішні органи: мозок, серце, легені, нирки, печінка та шлунок. 4. У _____ болють плече? 5. У тебе _____ зуби? 6. _____ тебе болять очі?

Подібні завдання дозволяють швидко перевірити засвоєння теми і ще раз відпрацювати комунікативні навички.

Перелік засвоєних навичок. Заключною частиною уроку є раціоналізація набутих навичок і вмінь. Ми пропонуємо єдину форму закінчення заняття – міні-діалог учня з викладачем за певною схемою. Спочатку він буде відбуватись англійською мовою, але, в залежності від рівня групи, ми поступово переходимо до спілкування українською. Питання викладача: «What have you learned?» з часом трансформується у просте, але зрозуміле студентів: «Що ви зна-

єте? (Що ви вивчили?)». На прикладі моделі нашого уроку ми очікуємо відповіді на кшталт: “I know the names of the main parts of the body and organs. I know the endings of singular and plural nouns. I distinguish between masculine, feminine and neuter nouns”. Ще одним способом закріплення вивченого матеріалу може стати рольова гра, коли один студент ставить питання (просить перекласти англійською), а інший відповідає (перекладає) тощо.

Висновки. Необхідність розвитку і вдосконалення методик вивчення УМІ є нагальною потребою вітчизняної лінгводидактики. Особливістю запропонованого нами інтенсив-курсу для студентів-медиків початкового етапу навчання є його комунікативна спрямованість та практична орієнтованість на базову медичну підготовку, починаючи з перших занять. На наш погляд, такий підхід дозволяє створити мотиваційне середовище для досить швидкого та ефективного засвоєння іноземної мови.

Курс покликаний доповнити інші навчально-методичні комплекси з УМІ, акцентуючи увагу на вирішенні основних комунікативних завдань у повсякденному та професійному спілкуванні, подоланню мовного бар'єру, сприянню розвитку мислення та мотивуванню поглибленого вивчення української мови і культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Алексєенко Т., Васецька Л., Кушнір І. Навчання професійного діалогу: лікар – хворий : посібник. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2019. 58 с.
- Жлуктенко Ю. О., Тощка Н. І., Молодід Т. К. Підручник української мови (Ukrainian. Text-book for beginners): підручник. Київ: Вища школа, 1973. 350 с.
- Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / за ред. С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
- Зозуля І. Є. Створення концепції вивчення української мови як іноземної, що ґрунтується на рівневому принципі викладання (від А1 до С2). *Українська мова як іноземна у фокусі інновації: від досвіду до впровадження*: Збірник матеріалів циклу Міжнародних науково-практичних семінарів. Львів, 2019. С. 69–75.
- Кушнір І. Інтегративна модель методичної системи навчання української мови англійськомовних здобувачів вищої медичної освіти. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки* : зб. наук. праць. Харків, 2020. № 37. С. 36–51.
- Мазурик Д., Антонів О., Синчак О., Бойко Г. Стандартизовані вимоги: рівні володіння українською мовою як іноземною А1–С2. Зразки сертифікаційних завдань: посібник. Київ : Фірма «Інкос», 2020. 185 с.
- Мацюк З. Лінгвістичні основи викладання граматики української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. Львів, 2007. Вип. 2. С. 31–39.
- Соловій У., Іванишин Г. Концептуальні підходи до створення навчально-методичного комплексу з української мови як іноземної для студентів вищих медичних навчальних закладів. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. Львів, 2015. Вип. 11. С. 33–99.
- Тростинська О., Копилова О. Граматичний аспект у навчанні української мови як іноземної. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків, 2018. Вип. 32. С. 101–111. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2018-32-09>
- Туркевич О. Методика викладання української мови як іноземної: розвиток науки і становлення терміна. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної* : зб. наук. праць. Львів, 2009. № 4. С. 137–145.
- Ушакова Н., Тростинська О., Кушнір І. Становлення і розвитку методики мовної підготовки іноземних студентів класичного університету. частина 1 навчання студентів немовних спеціальностей. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків, 2021. Вип. 38. С. 205–235. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2021-38-14>

REFERENCES

1. Aleksieienko T., Vasetska L., Kushnir I. Navchannia profesiinoho dialohu: likar – khvoryi [Teaching professional dialogue: doctor – patient]. Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University, 2019. 58 p. [in Ukrainian].
2. Zhluktenko Yu. O., Totska N. I., Molodid T. K. Pidruchnyk ukraïnskoi movy (Ukrainian. Text-book for beginners) [Ukrainian language textbook (Ukrainian. Text-book for beginners)]. Kyiv: Vyscha shkola, 1973. 350 p. [in Ukrainian].
3. Nikolaiev S. Yu. (Eds.). Zahalnoievropeïski rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia [Pan-European recommendations for language education: study, teaching, assessment]. Kyiv : Lenvit, 2003. 273 p. [in Ukrainian].
4. Zozulia I. Ye. Stvorennia kontseptsii vyvchennia ukraïnskoi movy yak inozemnoi, shcho hruntuietsia na rivnevomu pryntsypi vykladannia (vid A1 do S2) [Creation of the concept of learning Ukrainian as a foreign language, based on the level principle of teaching (from A1 to C2)]. *Ukraïnska mova yak inozemna u fokusi innovatsii: vid dosvidu do vprovadzhenia*. Lviv, 2019. pp. 69–75 [in Ukrainian].
5. Kushnir I. Intehratyvna model metodychnoi systemy navchannia ukraïnskoi movy anhlo-movnykh zdobuvachiv vyshchoi medychnoi osvity [An integrative model of a methodological system for teaching the Ukrainian language to English-speaking applicants for higher medical education]. *Vykladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky. Naukovi doslidzhennia. Dosvid. Poshuky. An experience. Search*. Kharkiv, 2020. № 37, pp. 36–51 [in Ukrainian].
6. Mazuryk D., Antoniv O., Synchak O., Boiko H. Standartizovani vymohy: rivni volodinnia ukraïnskoiu movoiu yak inozemnoi A1–S2. Zrazky sertyfikatsiinykh zavdan [Standardized requirements: levels of proficiency in Ukrainian as a foreign language A1–C2. Samples of certification tasks]. Kyiv : Firma «Inkos», 2020. 185 p. [in Ukrainian].
7. Matsiuk Z. Linhvistychni osnovy vykladannia hramatyky ukraïnskoi movy yak inozemnoi [Linguistic foundations of teaching Ukrainian grammar as a foreign language]. *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi*. Lviv, 2007. Issue 2. pp. 31–39 [in Ukrainian].
8. Solovii U., Ivanyshyn H. Kontseptualni pidkhody do stvorennia navchalno-metodychnoho kompleksu z ukraïnskoi movy yak inozemnoi dlia studentiv vyshchykh medychnykh navchalnykh zakladiv [Conceptual approaches to the creation of educational and methodological complex on the Ukrainian language as a foreign language for students of higher medical educational institutions]. *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi*. Lviv, 2015. Issue 11. pp. 33–99 [in Ukrainian].
9. Trostynska O., Kopylova O. Hramatychnyi aspekt u navchanni ukraïnskoi movy yak inozemnoi [The grammatical aspect in teaching Ukrainian as a foreign language]. *Vykladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky*. Kharkiv, 2018. Issue 32. pp. 101–111. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2018-32-09> [in Ukrainian].
10. Turkevych O. Metodyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi: rozvytok nauky i stanovlennia termina [Methods of teaching Ukrainian as a foreign language: development of science and term formation]. *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi*. Lviv, 2019. № 4. pp. 137–145 [in Ukrainian].
11. Ushakova N., Trostynska O., Kushnir I. (2021). Stanovlennia i rozvytok metodyky movnoi pidhotovky inozemnykh studentiv klasychnoho universytetu. chastyina 1 navchannia studentiv nemovnykh spetsialnosti [Formation and development of the methodology of speech training of foreign students of a classical university. part 1 teaching students of non-linguistic specialties]. *Vykladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky*. Kharkiv, 2021. Issue 38. pp. 205–235. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2021-38-14> [in Ukrainian].